

foto : Láďa Řezáč

Patron

INFORMACE PŘÁTEL
DROBNÝCH PAMÁTEK
JIZERSKÝCH HOR

3 / 2004

ROČNÍK 15

VÝPRAVA DO OBLASTI LOVECKÝCH ŠTĚSTÍ

se koná v sobotu 23. října 2004. Autobusem v 8.⁰⁰ z Liberce na Výpřež.
Chůze asi 12 kilometrů. Trasu navrhl a výpravu povede pan Kuna.

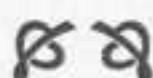
POZVÁNKA

na členskou schůzi „Spolku PATRON“,
která se koná v sobotu **27. listopadu 2004 v 10,00 hod.** v ubytovně turistického
oddílu Tatran Jablonec n. N., v Jungmanově ulici.

UPOZORNĚNÍ!

Dle stanov spolku členské příspěvky pro běžný rok musí být zaplacený do konce předcházejícího roku. V příštím roce výbor nebude žádné složenky a upomínky posílat nebo jinak se domáhat o zaplacení příspěvku. Zaplacení příspěvku je možno na členské schůzi 27. 11. 2004, posláním na účet spolku u ČSBO Jablonec n.N., č.ú. 505 378 463 / 0300 nebo na adresu spolku Patron do 31. prosince 2004.

Výbor Spolku PATRON

NEJSTARŠÍ POMNÍČEK V JIZERSKÝCH HORÁCH

Letos vzpomínáme 330ti let nejstaršího pomníčku v Jizerských horách. Chtěl bych proto „pomníčkáře“ seznámit s nejnovějším článkem, který o něm našel v ročence Jeschken-Iser-Jahrbuch 2004. Článek napsal pan Erhard Krause s titulem „Das älteste Marterl im Isergebirge“. Nechme ho vyprávět:

Odbočíme-li z jizerskohorského Bedřichova (729 m) u hostince „U Trompetra“ na jízdni cestu vedoucí do státních lesů směrem k lesní přehradě na Černé Nise, tak mineme jedno místo, které se lidově nazývá „U Klogertovy jedle“. Nalézal se tam ve smrčině v blízkosti cesty dřevěný kříž, který byl umístěn za malým přitesaným žulovým kamenem, jenž měl na své přední straně vytesaná začáteční písmena jména C. K., letopočet 1674 a malý křížek. Jen málokdo věděl, že jde o nejstarší pomníček Jizerských hor. Bližší historie tohoto lesního kříže však ležela v temnotách.

Sám redaktor Josef A. Leubner, který 1925 v bohatě ilustrovaném článku „Die Marterln im Isergebirge“ v ročence Horského spolku pro Ještědské a Jizerské hory podrobně pojednává početné osamělé památky v jizerskohorských lesích, Klogertova kříže nevzpomíná. Naproti tomu Anton Ressel podává zprávu v „Reichenberger Heimatkunde“ z roku 1905, že u Klogertovy jedle, též

„Klogerstein“ jmenované, prý roku 1674 jistý Krause (přezývaný Kloger) byl postižen neštěstím. Liberecký vlastivědný badatel Josef Preußler doplnil tento údaj v prvním sešitě nové „Heimatkunde des Kreises Reichenberg“ v tom smyslu, že tento obyčejný dřevěný kříž je zasazen „jako vzpomínka na lesního dělníka Streita, známého pod přezdívkou Kloge, kterého zde přibližně před sto lety zabil blesk“. Oba údaje jsou, i když postihují čas i neštěstí a jméno zde zemřelého, nesprávné, ale není možné to oběma zasloužilým vlastivědným pracovníkům vyčítat, neboť tato sdělení v dobrém úmyslu převzali od lesníků bedřichoveckého revíru, kteří zase o tom, co se přihodilo, věděli jen z ústních pověstí.

Po historii tohoto pomníčku jsem pátral ještě ve staré vlasti dotazy u místních starších obyvatel a nahlížením do starých kronik. Náhodou se mi přitom dostal v Liberci do rukou jeden sešit „Mitteilungen des Vereins für Heimatkunde“, v němž byl otištěn urbář libereckého panství z roku 1651. Na tomto seznamu byli jmenováni poddaní Bedřichova, patřící k tomuto panství, mezi nimi i nějaký „Kloger“. Tím byl podán důkaz, že jméno Kloger nebylo žádnou přezdívkou a že skutečně kolem poloviny 17. století muž tohoto jména v této horské vsi žil. Jestli tento Kloger je totožný o oním 1674 v lese nešťastně zemřelým nebo je jeho potomkem, nešlo potvrdit. Revírní kronika Nové Louky o této události neobsahuje žádné údaje. Při mých dalších bádáních jsem byl upozorněn Josefem Streitem, holičským mistrem v Bedřichově, na práci o „Klogertově jedli“ v roce 1930 zemřelého bedřichovského spisovatele Wilhelma Hannicha, která se objevila v jedněch novinách lesních dělníků. Bohužel nebyl tento list už k sehnání, ale pan Streit se mi přece pokusil z paměti obsah této práce sdělit. Hostinský Scholz z Adolfovy boudy mé bádání podpořil, když mi zapůjčil jím ručně psanou kroniku Bedřichova, která kromě jiného obsahovala opis velmi zajímavé kroniky sklářského Kristiánova, v minulosti uschované ve věžičce panského domu. Kromě toho jsem mohl s laskavým svolením posledního starosty Karl Hannicha nahlédnout do pamětní knihy obce Bedřichov.

Jak dalece lze z tak vzdáleného časového prostoru z těchto podkladů pevně stanovit, stála Klogerem a jeho rodinou obývaná chatrč nedaleko selského dvora obchodníka se dřevem Antona Krause na svahu Maliníku (Weberberg) a později ještě vícekrát změnila obyvatele. Naposled byl domeček obýván rodinou Schwedler a roku 1901 vyhořel. Protože nebyl znova postaven a kameny základů byly použity pro stavbu cesty, nezachovala se po něm dodnes ani stopa. Také o osudu Klogertových potomků už mi nikdo nevěděl co říci. O samotném neštěstí v lese bylo zjištěno jen to, co v paměti starých vesničanů ústním podáním zůstalo a co už Wilhelm Hannich zaznamenal ve své práci o Klogertově jedli. Abychom to, co se stalo, posunuli do správného světla, musíme se přesunout zpátky do tehdejší doby.

Bedřichov byl tenkrát ještě poměrně mladá sklářská osada na „zelené louce“. Sklářským mistrem Petrem Wanderem nedaleko pramene Bílé Nisy 1598 zbudovaná skelná huť musela přestát za 75 let svého bytí více těžkých krizí. Místo samotné upadlo za třicetileté války do zkázy. Novou bídu pak přinesla v letech 1651-1654 protireformace. Mnozí místní obyvatelé, kteří se nechtěli podvolit nucenému přijetí nové víry, opustili svůj majetek a grunty a táhli do ciziny. V důsledku těchto událostí byla vesnice málem liduprázdná, tkalcovství lnu skoro zaniklo a sklářská výroba byla v ruinách. K tomu přišla nepřízeň přírody, dlouhé a drsné horské zimy, které zde nahoře začaly již v říjnu a ne výjimečně trvaly do května.

Touto bídou těch málo zde zůstávších obyvatel byla postižena i rodina Klogertova. Kloger přišel do osady asi jako dřevorubec, neboť hutní provoz potřeboval k tavbě skla velké množství dřeva, jež bylo káceno v panských lesích hutního statku. Vzhledem k předcházející zvláště drsné a na sníh bohaté zimě se kácení dřeva na jaře roku 1674 velmi opozdilo a dřevaři, nevrli dlouho nečinností, snažili se zvýšeným pracovním výkonem chybějící výpadek opět vyrovnat. Tak došlo k tomu, že nedbali žádných bezpečnostních pravidel, která jsou jinak při kácení dřeva běžná. Záviděli si, když jiný zpracoval kmen dřívě, než on sám, a bezohledně si hleděli vlastního prospěchu i tam, kde sahal ke škodě druhého. Této vzájemné závidivosti je možno připsat nešťastný případ Klogertův. Právě když se chystal se svým kolegou skácet velkou jedli, zřítíl se na ni nečekaně kmen poražený jinou partou a srazil z této silnou větev, která spadla Klogertovi na hlavu a usmrtila ho.

Tento tragický nešťastný případ působil mezi dřevaři jako vystřízlivění. Nyní, když viděli, co svou závidivostí a bezohledností způsobili, byli tito drsní muži jako vyměnění. Měli nyní pro sebe jen přátelská a soucitná slova, což dřívě nebyvalo. Věděli teď velmi dobře, že smutné neštěstí, které se stalo Klogerovi a jeho rodině, mohlo potkat i je samé. Dojemný byl způsob, jakým svého mrtvého kamaráda přijali. Na nosítkách z chvojí nesli ho do jeho chudobné chatrče na svahu Maliníku a poskytli jeho nyní dvojnásob nešťastné ženě a dětem ochotně jakoukoliv možnou pomoc. Z jedle, kterou Kloger skácel, když ho jejich zaviněním zastihla smrt, nechali nařezat prkna a zhotovili mu rakev, v níž byl pohřben. Na lesním místě, kde došlo k neštěstí, mu zasadili výše vzpomínaný kámen a prostý dřevěný kříž, který býval během staletí často obnovován. Vždy to byli lesní dělníci, kteří zetlelý kříž obnovili a tak přes uplynulá staletí udržovali při životě vzpomínku na jednoho z nich, jehož památka, aniž to věděli, ztělesňovali kus historie jejich vlasti.

[Kolísání Kloger x Klogert nechávám podle původního textu].

Přeložil a Patronu zaslal: Bohumil Nádhera

Poodhalené tajemství smrti nadlesního Adolfa Pecha

Dne 27. ledna roku 1933 rozvířila oblast kolem Nového Města pod Smrkem tragická zpráva o loveckém neštěstí, které se přihodilo tehdy třiapadesátiletému nadlesnímu Adolfu Pechovi z Nového Města pod Smrkem. Dobové frýdlantské i jablonecké noviny ve dnech 28. ledna a 1. února roku 1933 psaly o „politováníhodném neštěstí při lovu“.

Stará hájenka č.p. 74

Beru do rukou sobotní ranní vydání Jabloneckého deníku (Gablonzer Tagblatt) ze dne 28. ledna roku 1933, 42. ročník, číslo 28 a dozvídám se mimo jiné, že: „...včera, v pátek dne 27. 1. 1933, mezi 12.00 a 13.00 hodinou, se stal obětí neštěstí při honu třiapadesátiletý nadlesní Adolf Pech z Nového Města pod Smrkem, z čp. 74.“

Průběh celé události bývá v různých zdrojích popisován s drobnými rozdíly, ale myslím, že dostupná fakta nám umožňují sestavit docela přesně sled událostí, které měly tragické zakončení – smrt člověka.

Lovci s náhončími se onoho lednového dne pohybovali kdesi v tehdejší 12. lesním oddělení novoměstského revíru. Jedná se zhruba o oblast mezi známým Streitovým obrázkem a průsekem běžícím souběžně se Smuteční stezkou – zvaným dříve Paschersteig – Pašerácká stezka. Díky sněhové nadílce nebylo prodírání mlázím nic příjemného. Čerstvý, trochu vlhký sníh pronikal všude, a nepříjemně studil. Nadlesní Pech si proto přes hlavu a ramena přehodil jutový pytel, který jej alespoň částečně chránil před sněhovými příděly padajícími ze smrkových větví.

V předklonu, s hlavou sehnutou a rukama snažícíma se rozhrnovat sněhem obalené smrkové větve, prodíral se Adolf Pech mlazinou. Konečně, porost se roze-
stupuje – je na průseku. Shodit promáčený pytel, narovnat se, protáhnout ztuhlé tělo, než se zase ponoří do houští na druhé straně. Do těchto úvah nadlesního však náhle zazní výstřel...

Nejblíže stojícím lovcem (byl jím prý shodou okolností samotný správce honitby – jménem Otec) je považován za zvíře vyplašené náhončími z mlází, která chce přeběhnout přes průsek. Snad lovecké vzrušení způsobilo, že prst tiskne spoušť dříve, než oko rozezná lidskou postavu. Střela zasahuje nadlesního Pecha do břicha a ten, těžce raněný, klesá k zemi. Přítomnými je co nejrychleji dopraven do Nového Města pod Smrkem, kde mu místní doktor Dorschner okamžitě poskytl

první pomoc, a následně byl převezen místním autodopravcem Kubikem do frýdlantské nemocnice. Bohužel, ani okamžitá operace již nedokáže jeho život zachránit. Večer téhož dne, kolem půl šesté, umírá nadlesní Adolf Pech na následky svého těžkého zranění.

Adolf Pech se narodil 29. 3. 1879 ve Ferdinandově a skonal na následky střelného zranění po převozu do frýdlantské nemocnice ve věku nedožitých čtyřiapadesáti let. Pohřben byl 31. ledna 1933 na hřbitůvku ve Ferdinandově. Zanechal po sobě provdanou dceru a čtrnáctiletého syna.

Pro zajímavost přikládám doslovný přepis /i s nesrovnalostmi/ z matriky úmrtí ve Frýdlantu v Čechách, opsaný z kartotéky E.N.

Adolf Pech, Oberhäger in Neustad a.T., geb. am 29.3.1879 in Ferdinandstal. Gestorben am 27. Jänner 1933 um 17:30 Uhr, sofort nach der Einlieferung in das Krankenhaus Friedland. 52. Jahre alt.

Begraben am 31. Jänner 1933 in Ferdinandstal.

Todesart: Schußverletzung.

Jen statný jasan označuje dnes místo, kde stávala hájenka s čp. 74, na kraji lesa zhruba v polovině cesty mezi dnes modře značenou cestou ke Kyselce a říčkou Lomnicí. Po nadlesním Pechovi v ní prý bydleli manželé Resselovi, kteří pracovali v lese. Po roce 1945 byli z hájovny vyhnáni a bydleli v Novém Městě pod Smrkem.

Prý se po nich později chtělo, aby se do hájovny vrátili protože byli spolehliví a práci v lese dobře ovládali, ale to už nechtěli. Na pěkně upraveném hřbitůvku ve Ferdinandově, který jsem nedávno navštívil, hledám marně i jeho hrob. Třeba se o něj léta neměl kdo postarat a tak byl zrušen!? Zbyla tedy jen tabulka připomínající dodnes nešťastnou událost. Pokud vím, byla poprvé opravena v šedesátých letech uplynulého století. Když jsem ji s přítelem objevil 14. července 1979 visela ještě na smrku, přímo v průseku zarostlém travou, nedaleko nad Streitovým obrázkem. Kde je dnes konec travnatému průseku, kde jsou smrky včetně toho, na kterém bývala upevněna Pechova památka?

Po hezké řádce let jsem se znovu vypravil do míst na úbočí Smrku. Psal se rok 1997 a místo Pechovy smrti jsem dlouho nemohl nalézt! Namísto lesa jen velká paseka zarostlá buřinou a mladými smrčky. Pamětní tabulku jsem nakonec našel

na jednom z posledních vzrostlých stromů – na buku. Tehdy bylo možné pohlížet odtud přes Měděnec do kraje novoměstského, dalo se zahlédnout i torzo stromu, na němž býval zavěšen Streitův obrázek. Inu, dnes už není třeba nahánět zvěř v hlubokém lese – při troše štěstí ji spatříte z pohodlného posedu umístěného na mýtině. Jak jen se ty časy mění...

Mezitím přišel rok 2004 a já zase stojím před onou tabulkou na buku, který odolal pilám dřevorubců. Okolní smrková mlazina se má čile k světu a dere se vzhůru. Není již odtud vidět torzo Streitova buku. Však i opravený obrázek umístili mezitím lidé na vedle rostoucí zdravý strom. A nebude již dlouho trvat, kdy tabulka připomínající smrt nadlesního Pecha bude opět uprostřed vzrostlého smrkového lesa, a jen statný buk bude vodítkem pro ty, kteří budou chtít vzpomenout na tragickou událost z roku 1933.

A tím by vyprávění o nadlesním Pechovi mohlo skončit...

...omyl, takto končil příběh do roku 2004, přesněji řečeno do soboty 15. května! V tento den se rozhodl vyhledat tabulku Pechovy smrti kamarád, znalec a propagátor Jizerských hor, Otokar Simm. A co se nestalo! V pondělí 17. května 2004 mi elektronickou poštou přichází informace, která způsobí, že od této chvíle nemohu kloudně spát:

„Ahoj Herberte, při sobotních toulkách na Smrku jsem navštívil Ober Hegera Adolfa Pecha. Nebyl jsem tam

snad čtvrt století. Naposled stál v hustém lese na úzkém průseku. To by ovšem nebylo nic zajímavého. To přijde až teď. Nevím je-li Ti známo, že existuje také „Pechův kámen“ s vytesaným nápisem Adolf Pech a letopočtem. S pozdravem Ota.“

Nebudu vás déle napínat. Věci se daly do pohybu, ve čtvrtek to již nemohu vydržet, na pátek hlásím dovolenou a vyrážím! Od Streitova obrázku napočítám 520 kroků po modře značené cestě na Smrk, když stojím před kamenem „pomníkového tvaru“, jak sděloval přítel Ota. Opatrně, krůček po krůčku ho obloukem obcházím, nechci zbytečně podupat trávu (to aby někoho nenapadlo se podívat co tu je – no fuj, jak sobecké a ošklivé). Přicházím tedy odspodu k balvanu – a už to vidím! Asi pětadvacetimetrový křížek vytesaný do kamene a napravo od

něho nápis ADOLF PECH 1933. Neuvěřitelné, musím si sednout, trochu loknout z placatky, zhluboka dýchat...

Tak je to tedy pravda. Celá ta léta tady bylo skutečné místo, kde byl nadlesní Pech postřelen, označené na balvanu! Stará sváznice tu odedávna vedla. Pročítám-li znovu starý příběh, je to logické: nadlesní se znenadání vynořil z houští na průseku a...

Znamená to snad, že o nápisu na tomto kameni neměli tušení ani znalci hor vyhledávající a opravující pomníčky v době před i po druhé světové válce? Lidé, mající takové znalosti o Jizerských horách, jaké měl Emil Novák s přáteli jeho generace?

Zamyslím-li se však docela neromanticky a prakticky, není přeci možné, aby si alespoň lesní dělníci při výsadbě nových sazenic v okolí kamene nepovšimli?! Třeba i všimli, ale nic jim to neříkalo. Není snad ani možné, že by hajní nevěděli?! Ať tak či onak, náhoda tomu chtěla, že právě přítel Ota Simm byl tím, kdo našel... Jsem rád, že právě člověk takového ražení byl prvním. Člověk, který desítky let chodí po našich horách, prohlíží byt' jen trochu podezřelé balvany – má dar dívat se a vnímat.

A pak, že prý v Jizerských horách není již co objevovat (povídal tuhle jeden z „pomníčkářů“). Jak vidno neměl pravdu. A potom, kdyby všichni chtěli „jenom objevovat“, to bychom toho moc pro další generaci nezanechali. Snad je pár „odfajfkovaných“ názvů pomníčků. Myslím, že bychom toho měli chtít zanechat trochu víc o historii pomníčků, pamětních desek, křížů na rozcestích, Božích muk, kapliček –

zkrátka o drobných památkách našeho kraje! Jsem přesvědčen, že drobným památkám všeobecně se sluší a patří zachovat hlavně jejich příběhy, které ony pak budou vyprávět těm, co chtějí a umějí naslouchat. Myslím, že tak je to správné, tak by to mělo být....

Text: Herbert Endler a Otokar Simm

Foto: Herbert Endler

Dobová kopie hájovny: R. Jelínek

Trochu technických údajů na závěr:

Stávající dřevěná tabulka Pechovy smrti na buku má tvar pětiúhelníku se stříškou. Rozměry: výška 45 cm, nejširší místo 45 cm a dole 22,5 cm. Plechová pětiúhelníková tabulka na ní umístěná pak 33 / 30 / 16,5 cm. Na ní je umístěn křížek rozměrů 17 x 10 cm, šířky 2 cm. Obdélníková tabulka s textem měří 15 x 8,5 cm.

Kámen s vytesaným nápisem měří cca 140 x 140 x 80 cm. Na straně odvrácené od cesty má tvar jakési „lavice“ s plochou cca 50 cm vysokou, na níž je vytesán křížek 25 x 13 cm a text s velikostí písma 6 cm a velikostí letopočtu 5 cm. Kámen se nachází cca 520 kroků od Streitova obrázku po pravé straně modře značené cesty /před osamělým modřínem/. Od kamene k odpočívadlu ve směru na Smrk je to 535 kroků. Od odpočívadla k buku s tabulkou hajného Pecha je cca 435 kroků a tabulka je to nějakých 40 kroků pod cestou.

Ostatně vše je zachyceno na přiložené fotodokumentaci.

Prameny a zdroje použité v článku:

- Gablonzer Tagblatt, Morgenausgabe, Sonnabend den 28. Jänner 1933, Nr. 28, 42. ročník.
- Friedländer Zeitung, Nr. 8. Samstag, 28. Jänner 1933, str. 4.
- Friedländer Zeitung, Nr. 9. Mittwoch, 1. Feber 1933, str. 4.
- Kniha o Jizerských horách, RNDr. Miloslav Nevrlý
- Kartotéka Emila Nováka a vlastní archív
- Informace pana Karla Nádeníka z Nového Města p.Smrkem

VÝLET ZA POMNÍČKY V OKOLÍ HODKOVIC NAD MOHELKOU

Dne 8. května se konal malý výlet. Sraz byl před hodkovickým nádražím, kde se sešlo asi dvacet lidiček ochotných strávit příjemnou sobotu za poznáváním historie Hodkovic a jeho okolí.

Od nádraží sejdeme směrem k hlavní silnici na Liberec. Zde stojí kříž u viaduktu, který sem byl přemístěn při stavbě silnice. Dříve stával vpravo při staré silnici, vedoucí z Hodkovic na nádraží. Odtud se vrátíme a jdeme po silnici k nové benzínové čerpací stanici, kde se nachází pomník polským budovatelům. Dříve

stával asi o dvacet metrů dál, uprostřed tohoto prostoru. Vracíme se na kruhový objezd a dále procházíme kolem staré benzínové pumpy. Hned naproti přes silnici vedle lávky přes Mohelku stojí říční kilometrovník č. 30. Jdeme dál po silnici až k mostu, po kterém přejdeme říčku Mohelku a pokračujeme dál až na místo, kde stojí socha svaté Anny. Tato socha je umístěna v blízkosti starého pivovaru, dnes z něj stojí jen jedna obvodová zeď. Odtud pokračujeme k Městskému lesu, kde uprostřed zahrádek (za panelovým sídlištěm) stojí mohutný kamenný kříž. Autor není znám, ale je tu určitá podobnost s kříži na Pelíkovicích. Odtud sejdem na silnici, která vede podél Městského lesa směrem na Buřín. Vlevo na skále ve výklenku je obrázek Černé matky boží. Kousek dál odbočujeme vlevo a jdeme pěšinou stoupající vzhůru. Po chvíli stojíme u kapličky, která se nachází v málo známé osadě Antonínov. Jen o pár metrů dál stojí socha svatého Antonína. Jdeme dál, po pár metrech přecházíme potůček a dáme se vlevo. Přijdeme na louku, držíme se stále vlevo a jdeme podle lesa. Zde nacházíme letecký pomníček. V roce 1977 zde zahynuli čtyři lidé. Vrátime se zpět k potůčku a vydáme se cestou do kopce. Když přicházíme k prvním chalupám osady Buřín, na jaře zde můžeme spatřit vpravo na louce kvetoucí vstavače. Jde o vstavač širokolistý (*Orchis majalis*). Po levé straně stojí chalupa, kde v létě pobývala spisovatelka Ema Holečková. Za chalupou se cesta stáčí doleva a začneme stoupat na Záskalí. Po chvíli dorazíme k silnici. Zde stojí kaple svatého Jana Nepomuckého. Původně byla dřevěná, ale ta se časem rozpadla. Po silnici sejdem asi 200 metrů směrem k Hodkovicím. Zde pod silnicí, na místě zvaném Výpřež, stojí krásně zdobený kříž. Tudy vedla kupecká stezka. Nyní se vrátíme zpět ke kapli a po modré značce jdeme na vrchol Javorníku. Když vejdem do lesa, odbočíme z cesty vpravo. Po pár metrech uvidíme kamenný stůl a vedle na stromě malou tabulku. Jde o památku na lyžaře Walderta, který se smrtelně zranil při závodech na lyžích. Jeho hrob se nachází na hřbitově v Hodkovicích. Opět se vrátíme na cestu a pokračujeme až na vrchol Javorníku. Zde jsou vidět původní základy rozhledny, která zde stála od roku 1924 do konce 40. let. O kousek dál nacházíme část základů bývalé restaurace, která vyhořela v roce 1974. Pokračujeme dál a po několika metrech odbočujeme vlevo zalesněným svahem Javorníku. Jdeme až nad cestu, která vede z jižní strany ke kapli na Javorníku. Zde se nachází zajímavý pomníček věnovaný hodkovickému učiteli Robertu Kahligovi, který zahynul v Alpách. Sejdem až na cestu a ta nás dovede směrem dolů ke křížku do polí pod Javorníkem. Zde na žulovém podstavci byl umístěn nádherně zdobený kovový kříž s malým plechovým korpusem. Ruka vandala ho doslova ukroutila. Naštěstí byl nalezen a časem by měl být umístěn na původní místo. Od křížku sejdem dolů do Německého Žďárku. V horní části této osady stojí velký kamenný kříž. Byl obnoven nadací žďáreckého kříže v roce 1846. Další památku v podobě dřevěného kříže

s plechovým korpusem Krista uvidíme na stěně garáže u posledního stavení na pravé straně. Tato památka pochází ze zbořené kapličky, která stávala asi 500 metrů odtud. Základy této kapličky jsou vidět dodnes, nacházejí se v lese vlevo od cesty vedoucí ze Žďárku do Hodkovic. Nyní jsme došli k silnici z Hodkovic do Českého Dubu. Za silnicí, v místě kde ji podtéká potůček, se nachází torzo žulového křížku. Pro několik členů spolku „Patron“ nebylo problém křížek vyzvednout z hlíny a jeho torzo alespoň postavit i když se nachází v hustém křoví. Nyní přejdeme silnici na druhou stranu a jdeme lesní cestou nahoru. Cesta nás zavede k nádhernému skalnímu útvaru „Kozí brada“. Dalším zastavením je socha panny Marie na Dolením Záskalí a kříž v Liberecké ulici v Hodkovicích, kde výlet za pomníčky v okolí Hodkovic končí.

Závěr našeho květnového putování byl v hospůdce u kostela.

Podrobný popis všech navštívených památek z této akce vyjde v některém dalším čísle Patru.

Zdeněk Buriánek

NOVÁ PAMĚTNÍ DESKA V ČESKÉM DUBU

V sobotu 12. června odpoledne se před budovou českodubské základní školy začali scházet ti, kteří se rozhodli, že si nenechají ujít odhalení pamětní desky Františku Křelinovi, českému spisovateli. Na místní škole učil v letech 1929 - 1938. Do Českého Dubu se pak ještě jednou vrátil v roce 1968, ale na pouhé tři dny. Politické tlaky se ukázaly být opět silnější a učitelská činnost v našem městě mu byla znemožněna. Pamětní desku odhalila po krátkém zavzpomínání na otce jeho dcera.

Pamětní deska se nachází v ulici Komenského na budově staré školy.

Z podještědského měsíčníku „Karolínka“ zpracoval Zdeněk Buriánek

FUCHSŮV KŘÍŽ

Dne 7. června 2004 členové spolku Patron pan Řezáč, Kuna, Ulbrich, Bláha, Šourek Jiří a Purm Otakar vyměnili poškozený Fuchsův kříž pod vodopády Černé Desné. Kříž na velkém balvanu v korytě řeky, se jménem a letopočtem 1912 připomíná neštěstí, které se zde

stalo. Několik desítek metrů výše byla lávka přes řeku do osady Novina a z ní spadl devítiletý Alfred Fuchs z Desné do ledové vody rozvodněné řeky. Zemřel v Tanvaldské nemocnici na podchlazení a následky zranění 25. ledna 1912 a byl pohřben na desenském hřbitově.

Starý kříž byl poškozen vývratem smrku při jednom silném větru v roce 1999. Nový kříž nechal zhotovit pan Kučera z Příchovic u kováře pana Waldmanna v Pasekách nad Jizerou za finanční pomoci MěÚ Desná.

Ladislav Řezáč

OBNOVENÝ POMNÍK CÍSAŘE JOSEFA II.

Dne 3.července 2004 byl v Luhu pod Smrkem odhalen obnovený pomník císaře

Josefa II. Tento pomník byl původně odhalen 21. září 1913 na místě, kde se císař zastavil 16. září 1779. Kolem roku 1920 byl pomník stržen z důvodu zákazu veřejného zobrazování členů Habsburského rodu.

Pomník obnovily: občanské sdružení Frýdlantsko, město Raspenava, Městská galerie MY Jablonec n.Nisou, Severočeské muzeum Liberec, a finančně přispěla firma Knorr-Bremse s.r.o. Hejnice

Láďa Řezáč

Brigáda na Kristiánovském hřbitově

7. srpna 2004 proběhla brigáda na nátěr plotu hřbitova v Kristiánově. Zúčastnilo se jí 10 členů spolku a to p. Menzel, O. Purm, Řezáč, Makeš, Herčík s rodinou, Buriánek, Koffer a Poláček. Všem děkuji za účast, čímž pomohli zvýšit konto v naší spolkové pokladně.

Láďa Řezáč, předseda spolku

KŘÍŽ NA SMĚDAVSKÉ HOŘE

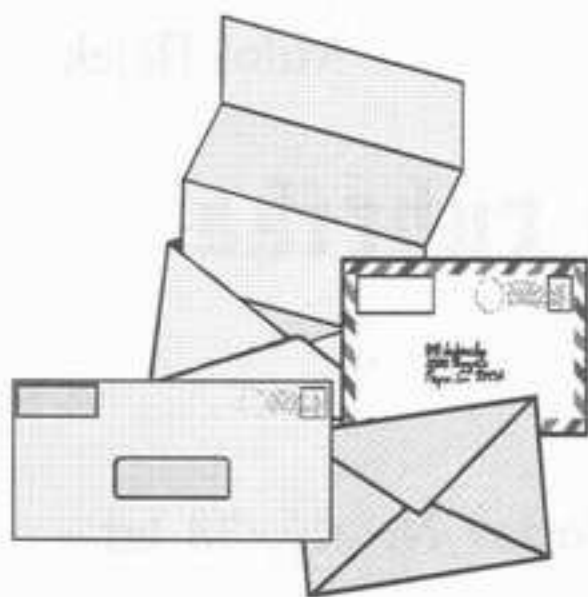

19. srpna 2004 byl členy spolku Patron panem Bláhou, Golisem, Kunou, Ulbrichem, Řezáčem, Pavelkou, Endlerem a Fojtíkem umístěn kříž na místo nehody druhého letadla ze dne 23. 4. 1992 na Smědavské hoře. Kříž zhotovil p. Pavelka a tabulku p. Bláha.

Na místě nehody prvního letadla byla odhalena již v roce 2002 mohyla s tabulkou leteckého neštěstí z téhož data.

Láda Řezáč

Z došlé korespondence

Vážená redakce !

V květnu a červnu jsem byl v Jizerkách na obchůzce pomníčků. Budu v tom pokračovat dál. Chtěl bych se určitě vydat na „Kunzeho pomníček“ (1790) a „Neuwingerovu smrt“. (Ale i další pomníčky.) Byl bych velice rád, kdyby mě někdo z vás (p. Řezáč nebo p. Šourek) poslal nějaký materiál (popis) jak se k těmto dvěma pomníčkům dostanu. Už je dvakrát hledal, ale neúspěšně ! Strašně byste mně pomohli. Předem děkuji.

Nyní Vám posílám stav pomníčků, u kterých jsem už byl. O dalších pomníčcích, které navštívím, Vás budu průběžně informovat.

2. 5. 2004

Rösslerova smrt (Mariánská hora)
Linkeho kříž (Mariánskohorské boudy)
Pařízkův kříž (u Hraniční louky)
Bokův pomníček (u Milíře)

10. 5. 2004

Zimmermannova smrt (nad Peklem)

kříž pod Zvonicí (u Kořenova)
Seibova studánka (pod Slovankou)
Pramen Nisy (u Nové Vsi nad Nisou)

20. 5. 2004

Pietro Pojer (Oldřichovský tunel)
Hřebenový buk (Oldřichovský Špičák)
Kříž na Scheibe (Oldřichovský Špičák)

8. 6. 2004

Pemlova památka (pod Beranskou cestou)

Ivan 1947 (u Čertových skal)

Červeného kříž (Jelení kout)

Hušková smrt (u Čertových skal)

Památka staré sklárny v Huti (pod Berany)

Měl jsem velkou radost, že všechny byly v pořádku. snad už někteří lidé dostali rozum.

Miloš Hájek

Společenská rubrika

Životní jubilea

- v září: **78 let** - Josef Petříš
- v říjnu: **71 let** - RNDr. Miloslav Nevrlý, **78 let** - Jaroslav Zeman

I dalším, kteří oslaví své narozeniny:

- v září: Zdeněk Buriánek, Ing. Josef Červinka, Věra Kaplová, Petr Karban, František Koucký, Pavel Martínek, Ing. Eva Novotná, Marek Řeháček, Otakar Simm
- v říjnu: Jiří Baloun, Stanislav Senohrábek, Jan Teichmann, Ing. Josef Turek, Olga Vnoučková, Jiřina Ziklová

přejeme hodně zdraví, štěstí, spokojenosti a hodně sil do další práce.
Spolkový výbor

Ze života spolku

Pošta došlá

p. Antl Jiří – přihláška za člena spolku
Společnost pro Jizerské hory o.p.s. - *System EVVO Libereckého kraje*
SCHKOJH – Ročenka 2003

výpis z účtu 36 552,51 Kč

p. Endler – přeposlání e-mail od p. Maršíčka

p. Bejček – zakoupení a žádost o proplacení CD s ročenkami

p. Hájek Miloš – kontrola památek a žádost o informace - *odpověď 20.6.04*

p. Antl Jiří – příspěvek 250,- Kč

p. Kuna Josef – pomníček na Václavíkově studánce

Galerie My Jablonec – pozvání na čtení z díla G. Leutelta v Hejnicích

ČSOB - výpis z účtu 36 471,77 Kč.

Antl Jiří - dotaz na zaplacení časopisu *e-mail*

Nádhera Bohumil - Klogertův pomník - překlad z německých novin.

Haufer Jaroslav - dotaz osazení pomníčku J. Morávkovi na Frýdlantském cimbuří
e-mail

Pan Řezáč projedná s HS a rodinou pozůstalých, jaký mají na pomníčku zájem.

Kučera - různé památky v oblasti Kořenovska a Příchovicka - bude uveřejněno až v příštím čísle.

p. Burianek - článek do Patrona: - odhalení pamětní deska Fr. Křelinovi

Ing. Fojtíková - rozpis nákladů spolku Patron v roce 2003 *e-mail*

ČSOB - výpis z účtu 26 187,77 Kč.

p. Burianek osobně - článek: výlet v okolí Hodkovic n.M.

p. Haufer - pamětní tabulka na Frýdlantském cimbuří

Organizační a různé:

ing. Fojtíkové - byl odevzdán výpis účtu za duben a byla od ní vyzvednuta zpráva hospodaření za rok 2003

Je třeba požádat paní Fojtíkovou o přepracování informační tabulky do podoby zprávy pro členskou schůzi. Je třeba uvést jednotlivé položky, za co byly utraceny.

K dnešnímu dni je přijmut za řádného člena spolku p. Antl Jiří s ev. č. 108.

K dnešnímu dni nemají zaplacený členský příspěvek na letošní rok: p. Basl; p. Eršil; p. Odrážka; MUDr. Šíp; p. Švajda; proto jim nebude zasláno další číslo časopisu.

Byla provedena registrace spolku u firmy KH SOFT System s.r.o., Nemocniční 15, Jablonec nad Nisou, za účelem získání slevy pro pravidelné zákazníky. Nutno dodat kopii registrace. U této firmy si necháváme recyklovat bombičky do tiskáren (dělají je levně a v dobré kvalitě) a můžeme tam nakupovat i jiné kancelářské potřeby.

Je třeba zakoupit balík oranžových a žlutých papírů pro titulní stránky vydání Patronů 2 a 3 / 04.

Je třeba vystavit členské legitimace pro pana Herčíka a Buriánka.

Instalace obrázků do klubovny - bude svoláno telefonicky - zajišťuje pan Řezáč - termín do konce srpna.

Bylo vyplaceno panu Ulbrichovi 240,- korun za nákup barev.

OBSAH VYDÁNÍ Patron 3 / 2004

Pozvání na výlet do oblasti loveckých štěstí	2
Pozvání na členskou schůzi v Jablonci n. N.	2
Nejstarší pomníček v Jizerských horách	2
Poodhalené tajemství smrti nadlesního Adolfa Pecha	5
Výlet za pomníčky v okolí Hodkovic nad Mohelkou	9
Nová pamětní deska v Českém Dubu	11
Fuchsův kříž	12
Obnovený pomník císaře Josefa II.	12
Brigáda na kristiánovském hřbitově	13
Kříž na Smědavské hoře	13
Z došlé korespondence	13
Společenská rubrika	14
Vybráno ze zápisů ze schůzí spolkového výboru	15

Patron

Informace přátel drobných památek Jizerských hor č. 3 / 2004 (15. ročník)

Vydává: Spolek Patron, Sportovní 555, 468 41 Tanvald, IČO-64669807, bankovní spojení ČSOB Jablonec nad Nisou, č. ú. 505 378 463 / 0300, šéfredaktor: Jiří Šourek, vychází čtvrtletně, povoleno OkÚ - Jbc - 941 / 34, výtisk je neprodejný a slouží výhradně pro vnitřní potřebu sdružení a jeho členů ! Vychází v říjnu 2004, příspěvky, články a fotografie do dalšího vydání zašlete nejpozději do poloviny listopadu 2004 !